

ROLE EKONOMICKÉ ANALÝZY

Úvod

Ekonomická analýza pomáhá s prokázáním:

- 1. Porušení soutěžního práva**
- 2. Příčinné souvislosti**
- 3. Výše škody**

PORUŠENÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA

Porušení soutěžního práva

Při prokázání nebo vyvrácení porušení soutěžního práva lze případ od případu využít i jednotlivé metody ekonomické analýzy.

Porušení soutěžního práva

Ekonomická analýza může pomoci prokázat například, že

- 1. věrnostní rabaty dominanta uzavírají trh stejně efektivnímu konkurentovi**
- 2. cena dominanta je pod průměrnými variabilními náklady**
- 3. dohody o nákupu jedné značky neuzavírají trh**

PŘÍČINNÁ SOUVISLOST

PŘÍČINNÁ SOUVISLOST

Při prokázání nebo vyvrácení existence příčinné souvislosti lze případ od případu využít i jednotlivé metody ekonomické analýzy.

PŘÍČINNÁ SOUVISLOST

Příkladem může být využití regresní analýzy za účelem prokázání toho, že např. bojkot dodavatelů měl dopad na prodeje konkrétního odběratele na trhu.

VÝŠE ŠKODY

Výše škody

Při prokázání (resp. vyvrácení) výše škody vzniklé porušením soutěžního práva lze využít standardizované ekonomické metody a postupy - **Praktický průvodce Komise k určení výše škody (2013)**.

Škoda způsobená porušením soutěžního práva

Je potřeba rozlišovat škodu způsobenou **předražením** (ovlivňuje zákazníky) a **vylučovacím jednáním** (ovlivňuje zákazníky a konkurenty).

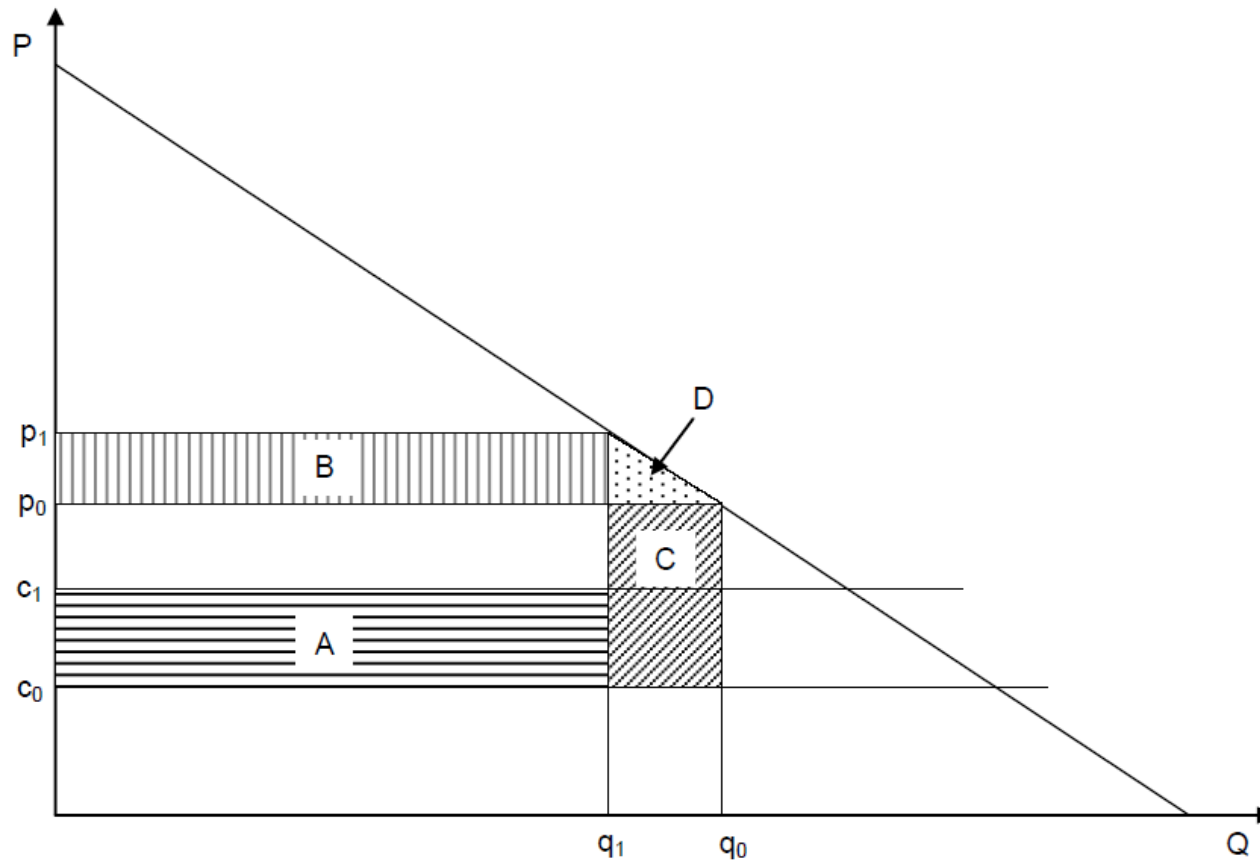
Předražení

Předražení

Předražení je typicky způsobeno **kartelovým jednáním** a **vykořisťovacím jednáním dominanta (excesivní ceny)**.

Výsledek: přímý zákazník platí **vyšší cenu**

Předražení = plocha A

Předražení - counterfactual

Je potřeba určit jak by se situace na trhu vyvíjela, kdyby nedošlo k porušení soutěžního práva (**scénář bez porušení**) - např. určit jaká by byla cena bez kartelu.

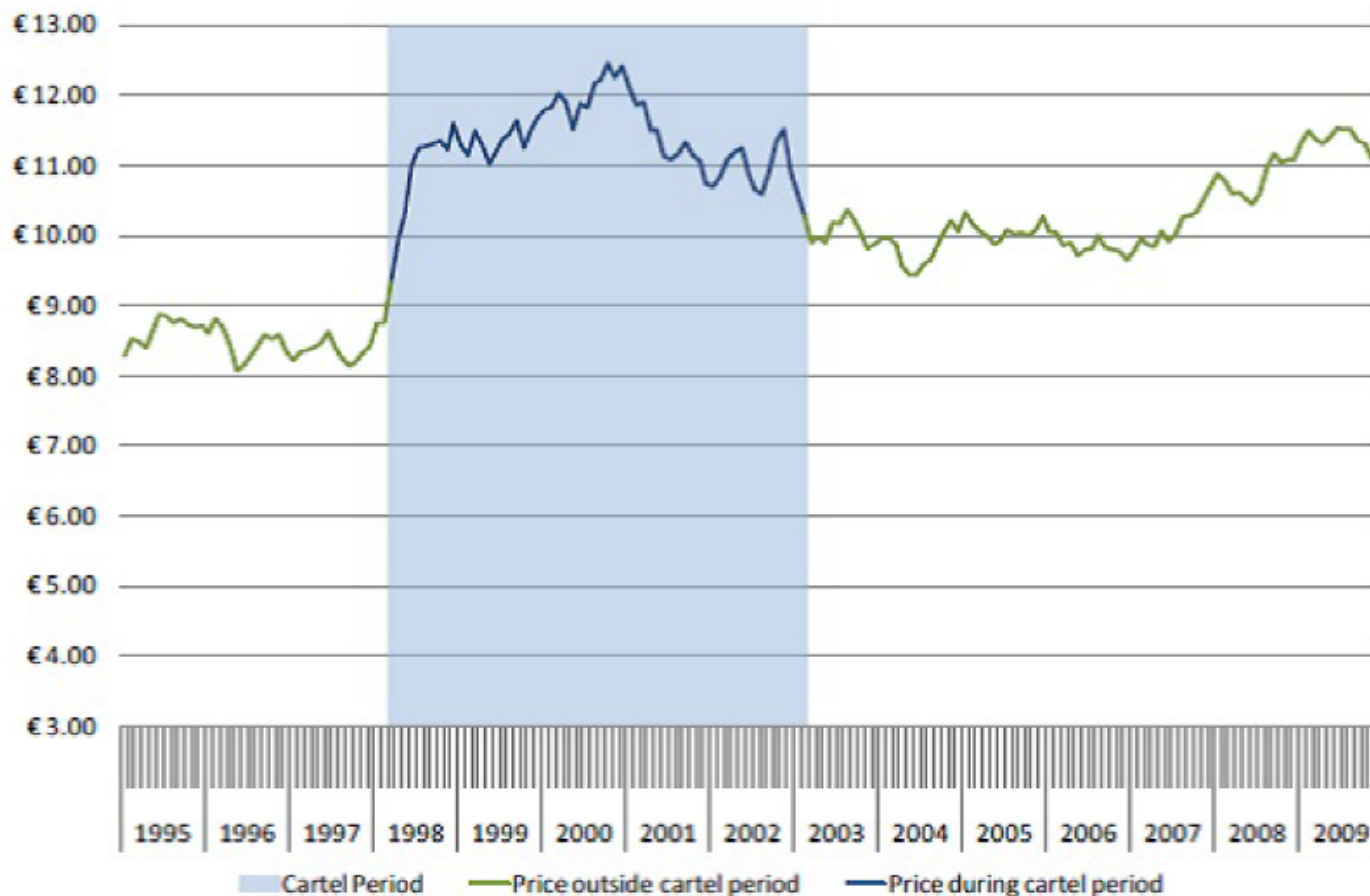
Nelze stanovit „pravdivou“ hodnotu - výše škody budu odrážet nějaký stupeň jistoty a přesnosti.

Předražení - odhad plochy A

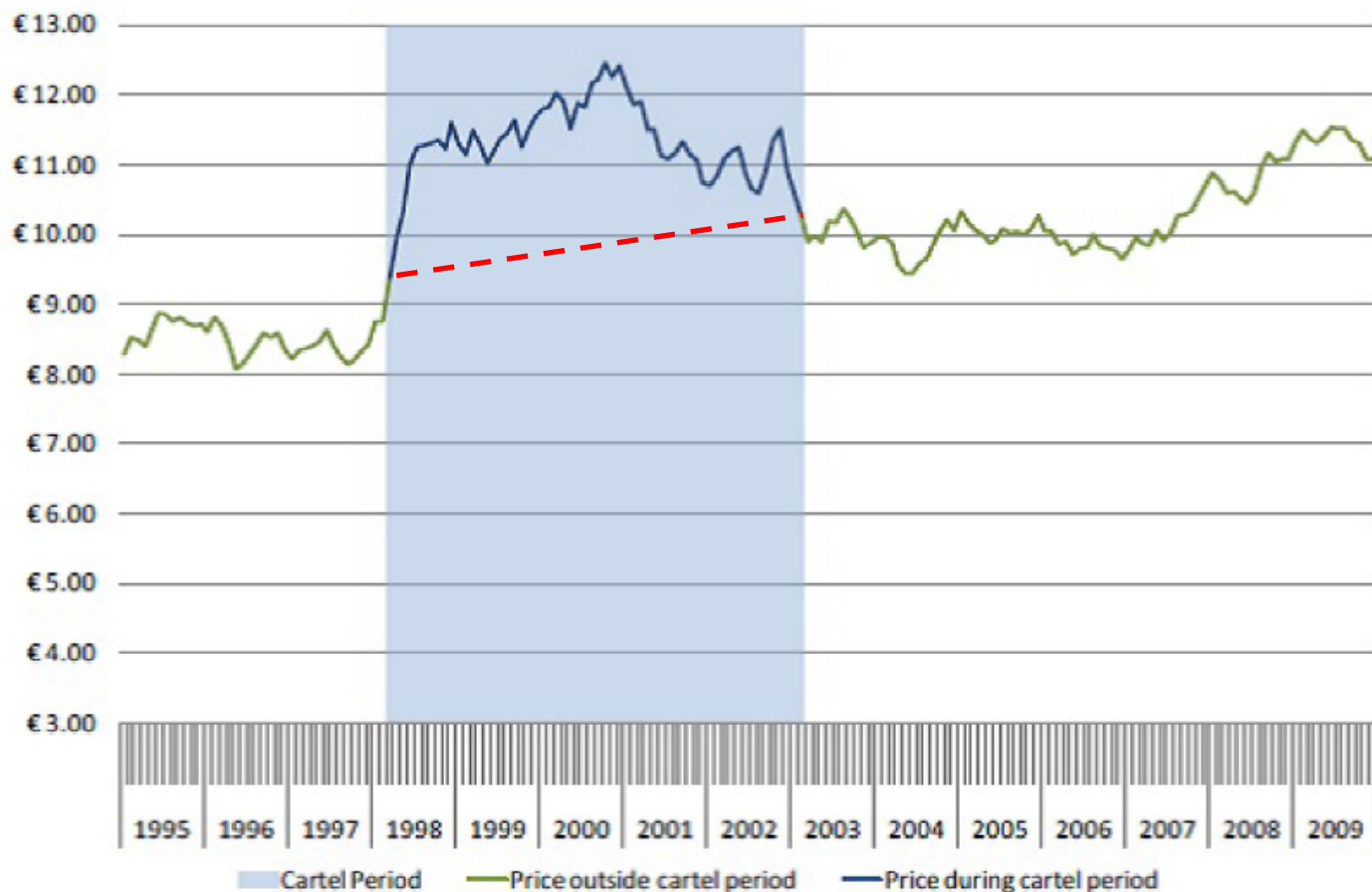
Pro odhad ceny při neexistenci kartelu je zapotřebí, aby existovalo **období bez kartelu**. Potom je možné použít ceny v období bez kartelu a vyvodit z nich ceny během trvání kartelu.

Předražení - odhad plochy A - BA přístup

Předražení - odhad plochy A - lineární interpolace

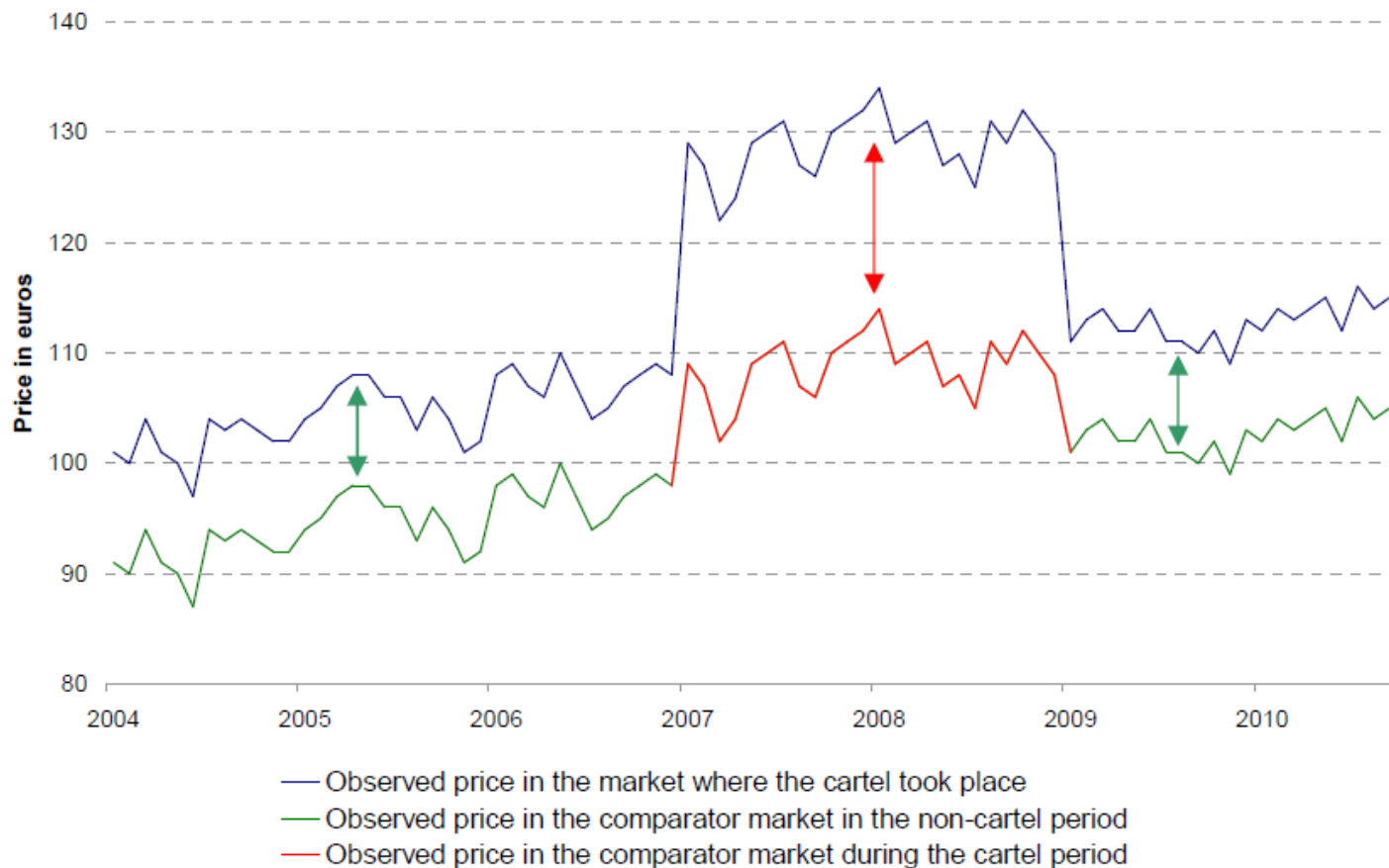

Předražení - odhad plochy A

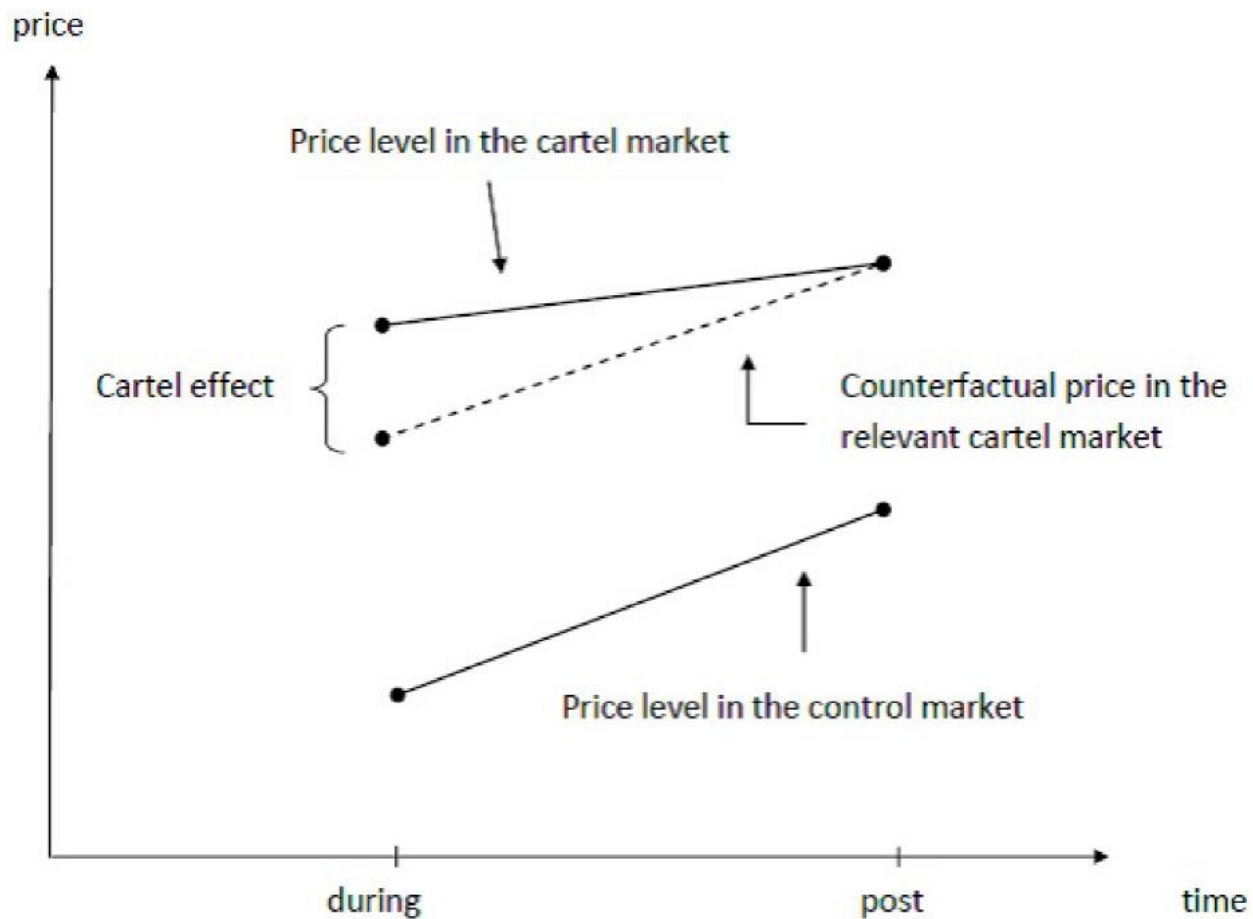
Avšak rozdíly v podmínkách v období kartelu a bez kartelu mohou mít také vliv na cenové odchylky, **a proto je musíme vzít v úvahu.**

Základní ekonomický postup spočívá ve **stanovení vztahu mezi poptávkou a nabídkou v období bez kartelu** – ceny např. mohou být specifikovány jako funkce variabilních nákladů, konkurenčního prostředí, kapacity, a cen na souvisejících trzích.

Předražení - odhad plochy A - DiD metoda

Předražení - odhad plochy A - DiD metoda

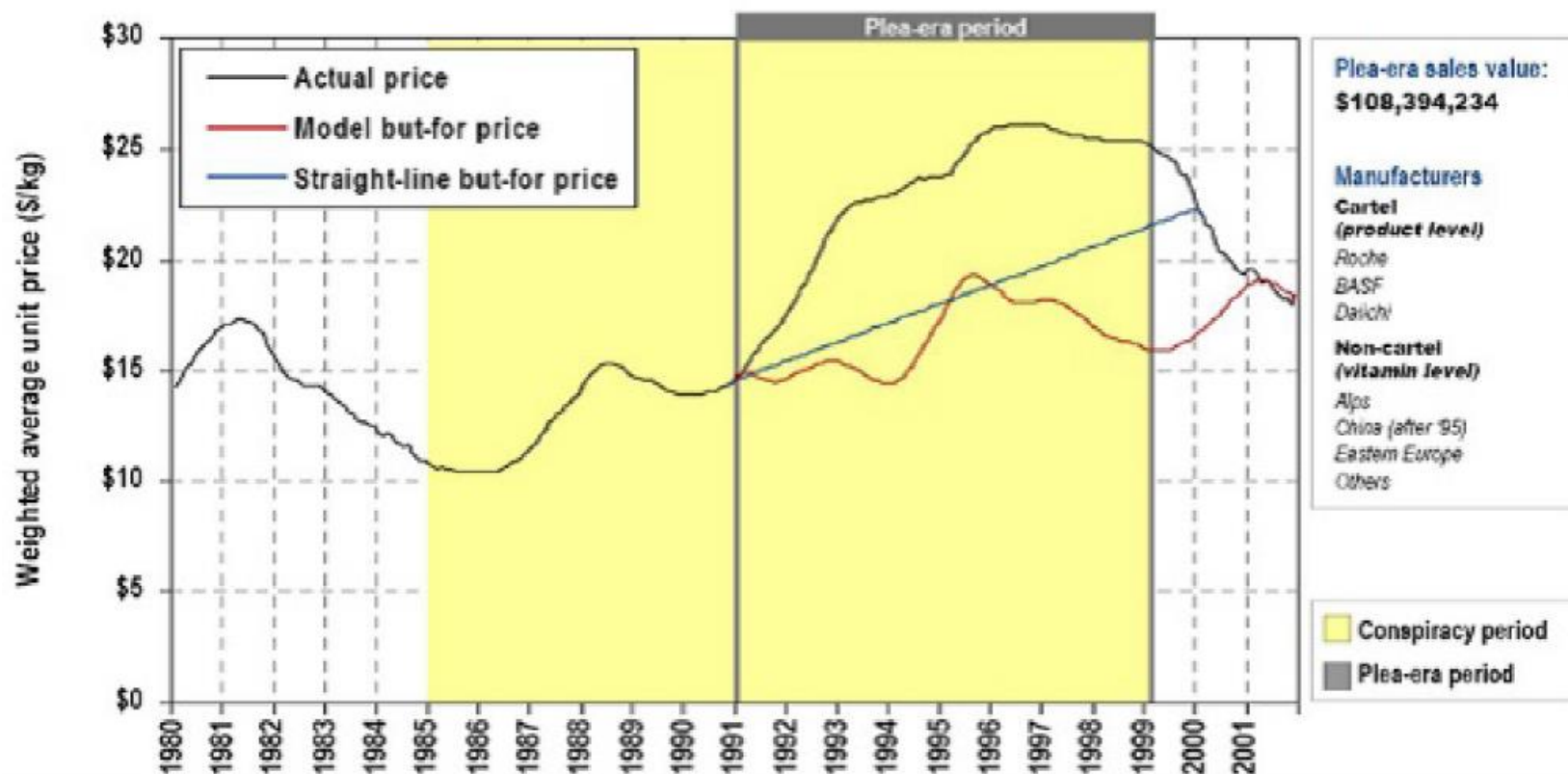
Předražení - odhad plochy A

Předražení

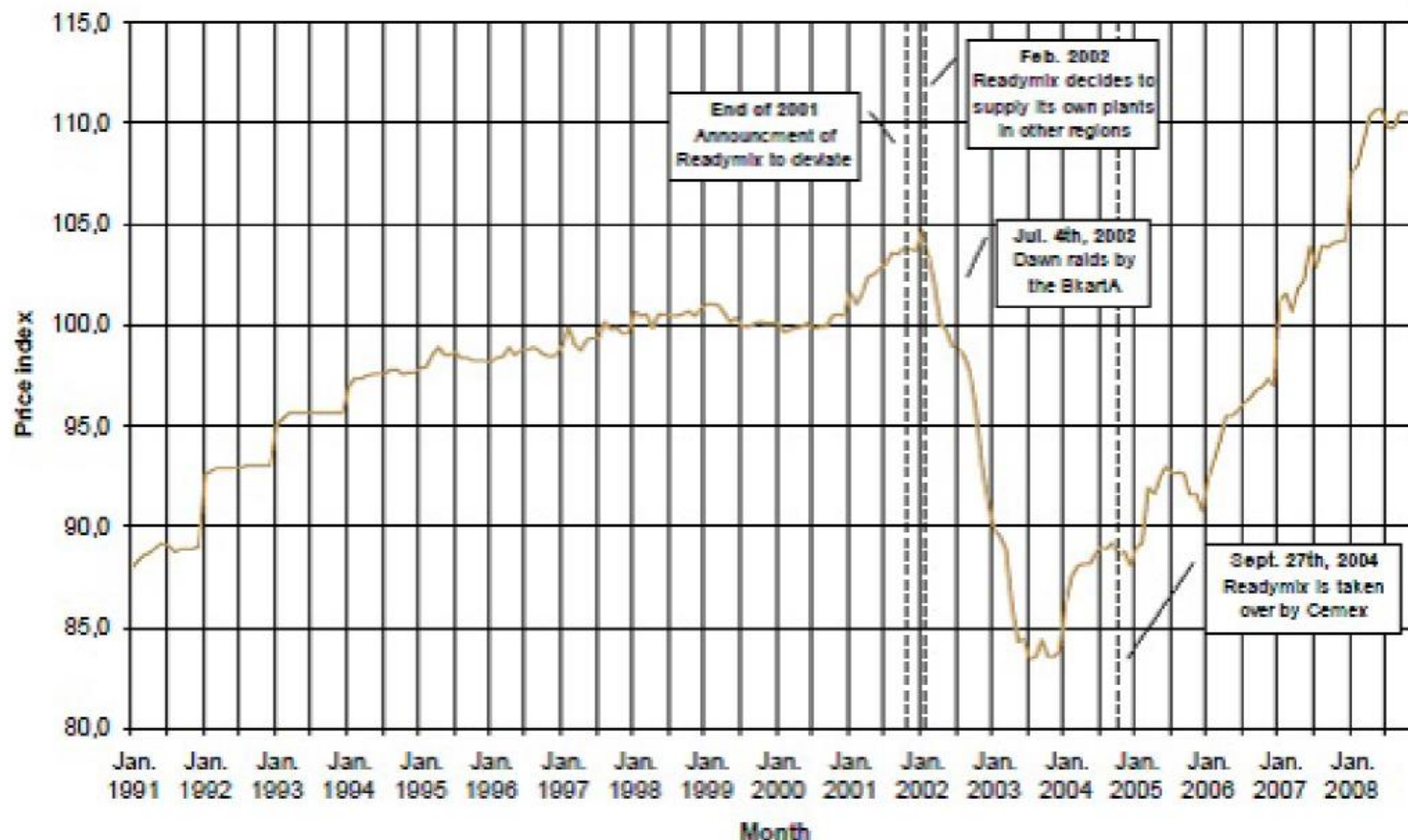
=

pozorovaná cena - odhadnutá nekartelová cena

Předražení - odhad plochy A - Vitamínový kartel

Předražení - odhad plochy A - Cementový kartel

Předražení - odhad plochy A - Cementový kartel

Dependent Variable: ZEMENT_PREIS
Method: Least Squares
Date: 05/22/09 Time: 17:31
Sample (adjusted): 1991M01 2008M11
Included observations: 215 after adjustments

	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	20.27705	4.800248	4.224166	0.0000
TIME	0.108541	0.009312	11.65539	0.0000
KARTEL91	11.11159	1.227173	9.054620	0.0000
KARTEL98	9.473494	0.751299	12.60948	0.0000
BAUKONJUNKTUR_NEU	14.84908	2.442529	6.079388	0.0000
ANTEIL_OST	-23.54936	7.723864	-3.048910	0.0026
OSTIMPORTE	-347.6853	204.4241	-1.700708	0.0906
LOHNKOST_ZEM	-0.214033	0.828255	-0.259040	0.7959
BESCHAFT_T	1.114718	0.354599	3.143904	0.0019
STROM	0.078881	0.020711	3.798958	0.0002

R-squared	0.673090	Mean dependent var	58.46676
Adjusted R-squared	0.640391	S.D. dependent var	3.556897
S.E. of regression	2.132979	Akaike info criterion	4.445485
Sum squared resid	882.6222	Schwarz criterion	4.774710
Log likelihood	-458.8897	Hannan-Quinn criter.	4.578507
F-statistic	20.05454	Durbin-Watson stat	0.399329
Prob(F-statistic)	0.000000		

Dependent Variable: ZEMENT_PREIS
Method: Least Squares
Date: 05/21/09 Time: 16:04
Sample (adjusted): 1991M01 2008M11
Included observations: 215 after adjustments

	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	29.87998	3.854582	7.751809	0.0000
TIME	0.075991	0.005898	12.89981	0.0000
KARTEL91	5.810448	1.114173	5.215033	0.0000
KARTEL98	5.065124	0.752708	6.729206	0.0000
PREISKRIEG_PRE	-2.580650	1.283358	-2.241014	0.0262
PREISKRIEG	-6.534986	0.655940	-9.962775	0.0000
PREISKRIEG_POST	-6.804728	0.871356	-7.809352	0.0000
BAUKONJUNKTUR_NEU	14.58676	1.959830	7.443632	0.0000
ANTEIL_OST	-13.06980	6.176572	-2.116028	0.0356
OSTIMPORTE	-432.3777	181.7483	-2.873184	0.0082
LOHNKOST_ZEM	0.249301	0.645405	0.386270	0.6997
BESCHAFT_T	1.025072	0.304452	3.368938	0.0009
STROM	0.034221	0.016899	2.025084	0.0443

R-squared	0.805013	Mean dependent var	58.46676
Adjusted R-squared	0.781533	S.D. dependent var	3.556897
S.E. of regression	1.662511	Akaike info criterion	3.959426
Sum squared resid	527.9129	Schwarz criterion	4.335883
Log likelihood	-401.6383	Hannan-Quinn criter.	4.111451
F-statistic	34.28487	Durbin-Watson stat	0.536260
Prob(F-statistic)	0.000000		

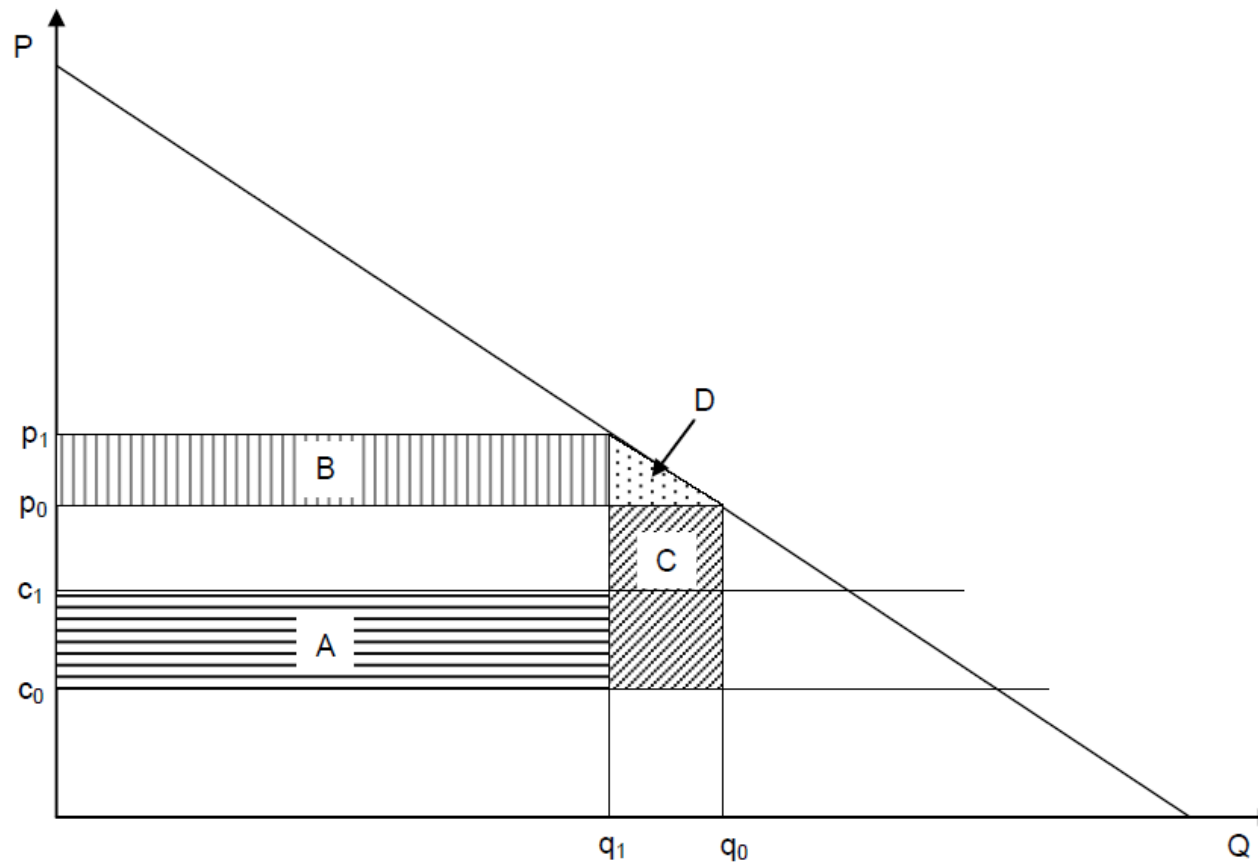
Předražení - pass-on

**Přímý zákazník, ale může předražení přenést do cen svých
zákazníků (nepřímí zákazníci) a zmírnit tak škodu vzniklou
předražením.**

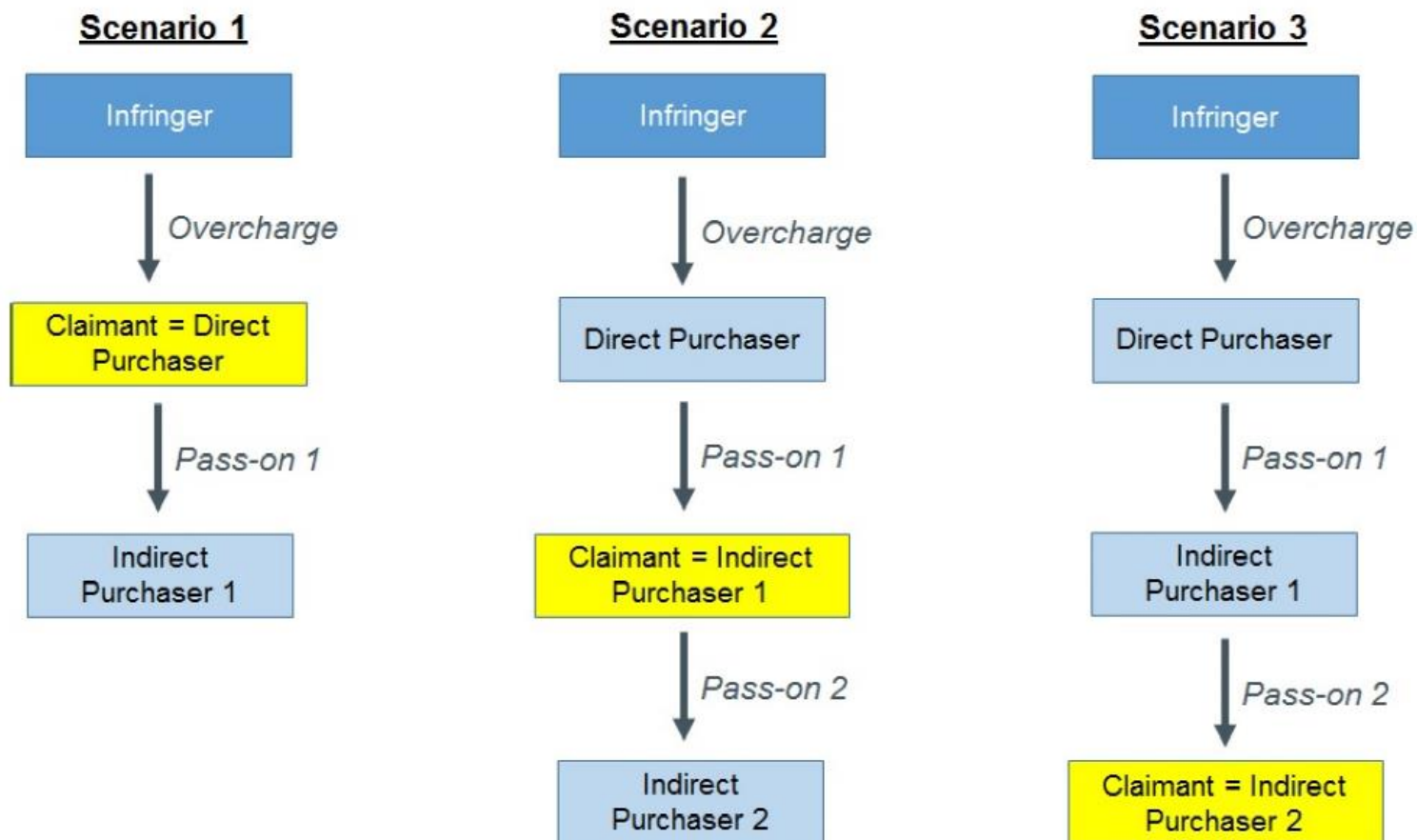
Kartelisté tak mohou argumentovat, že vzniklá škoda je nižší než
předražení (**pass-on defence**).

Přenesení

Přenesení = plocha B

Přenesení - vertikální (výrobní) řetězec

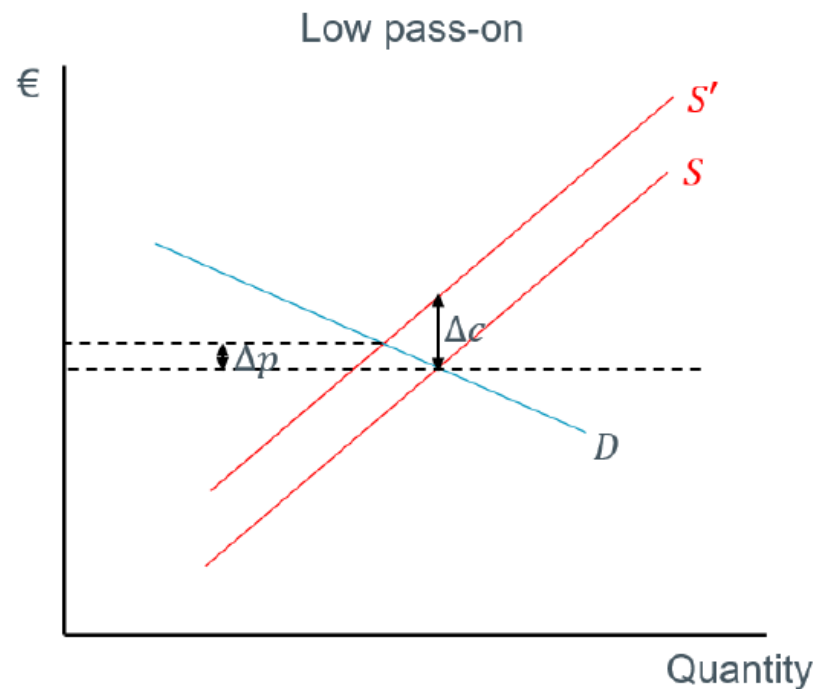
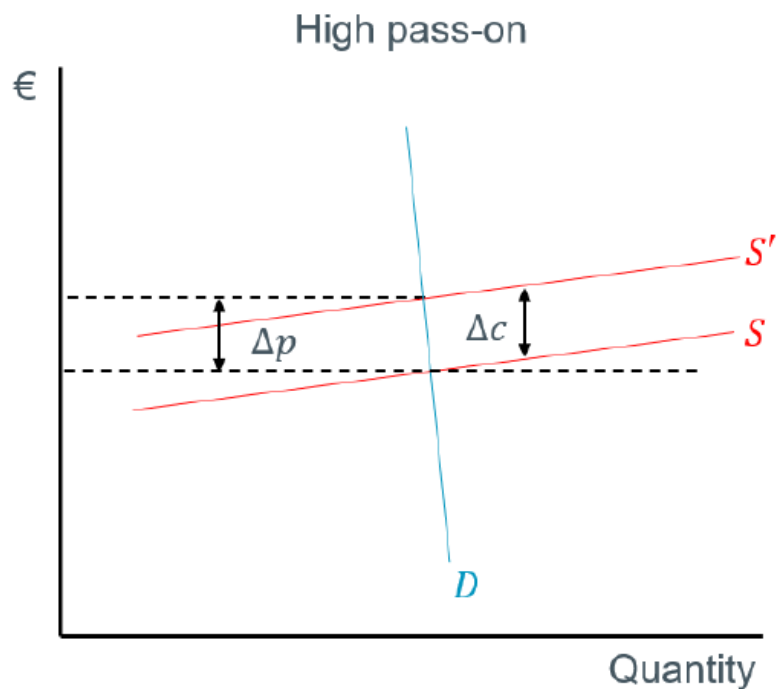

Přenesení - odhad plochy B

Základní ekonomický postup spočívá ve stanovení vztahu mezi poptávkou a nabídkou - přenesení je determinováno zejména **povahou a intenzitou konkurence, povahou nákladů a elasticitou poptávky**

Je potřeba rozlišovat přenesení **na úrovni firmy a na úrovni odvětví.**

Přenesení - odhad plochy B - intuice

Přenesení - odhad plochy B

Úspora fixních nákladů bude promítnuta do cen jen v dlouhodobém horizontu:

„In line with the need to ascertain whether efficiencies will lead to a net benefit to consumers, cost efficiencies that lead to reductions in variable or marginal costs are more likely to be relevant to the assessment of efficiencies than reductions in fixed costs; the former are, in principle, more likely to result in lower prices for consumers.“*

* Pokyny EK pro posuzování horizontálních spojování (2004/C 31/03)

Přenesení - odhad plochy B

*„Na základě vývoje výrobních nákladů a velkoobchodních cen Úřad zjistil, že výrobci pečiva ve sledovaném období **významně promítli růst výrobních nákladů do svých velkoobchodních cen**, za které byly pekárenské výrobky prodávány do maloobchodní sítě.“*

Rozhodnutí ÚOHS: S472/2011/KS-7043/2012/840/RPI

Spojení soutěžitelů AGROFERT HOLDING a EURO BAKERIES HOLDING

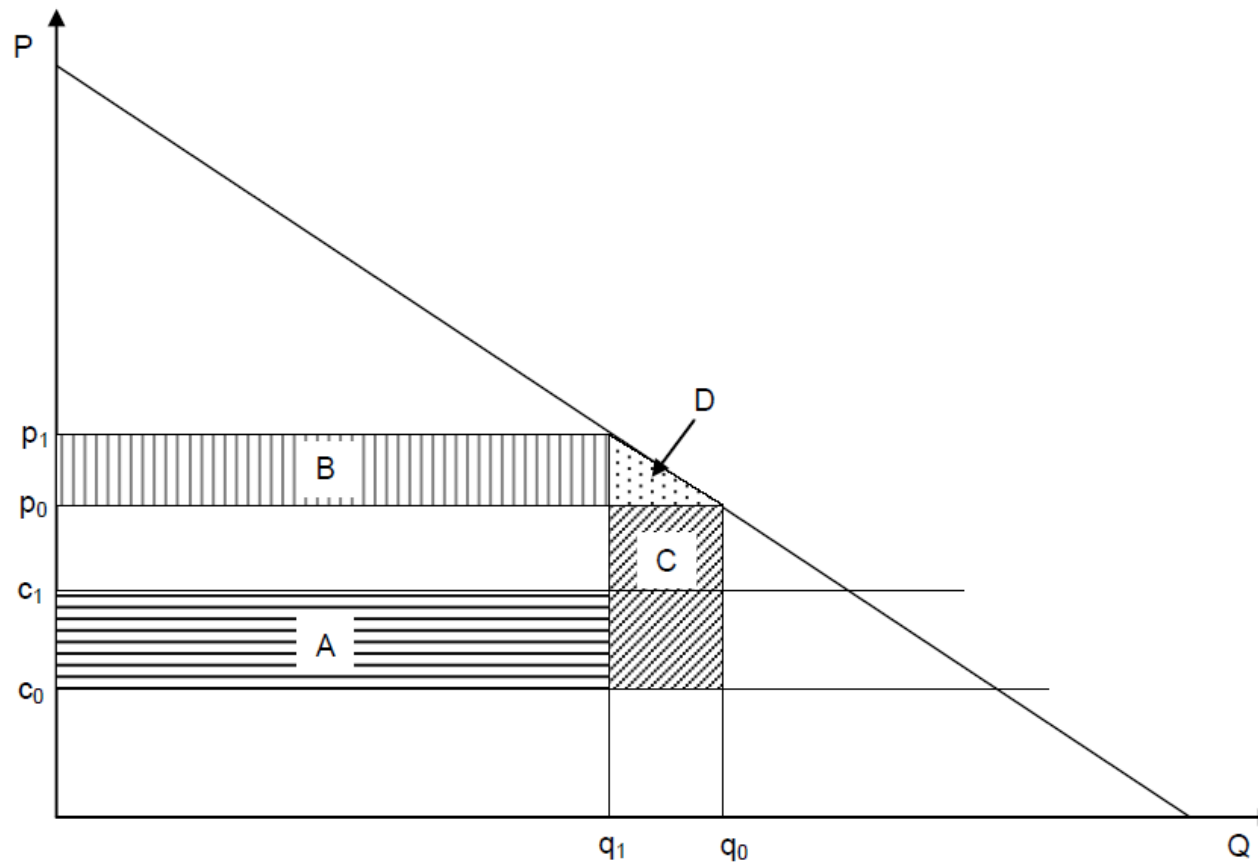
Přenesení → objemový účinek

I pokud by předražení bylo plně vykompenzováno přenesením (plocha A = plocha B), neznamenaloby to, že žádná škoda nevznikla - **přenesení totiž vyvolá objemový účinek.**

Vyšší cena znamená nižší prodeje

Objemový účinek

Objemový účinek = plocha C

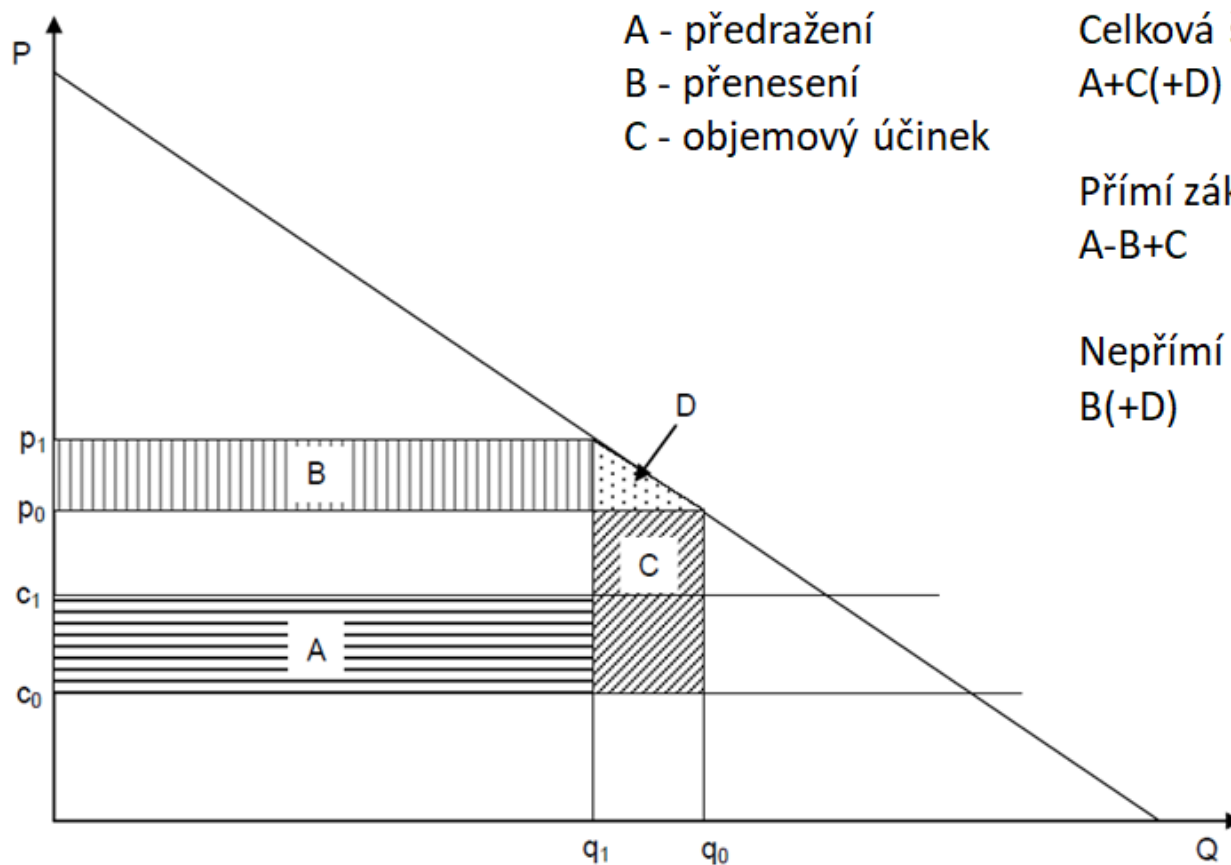

Objemový účinek - odhad plochy C

Objemový účinek je determinován zejména **elasticitou poptávky a úrovní (příspěvkové) marže na ztracených prodejkách.**

Předražení - shrnutí

Shrnutí celkové škody

A - předražení
B - přenesení
C - objemový účinek

Celková škoda
 $A+C(+D)$

Přímí zákazníci
 $A-B+C$

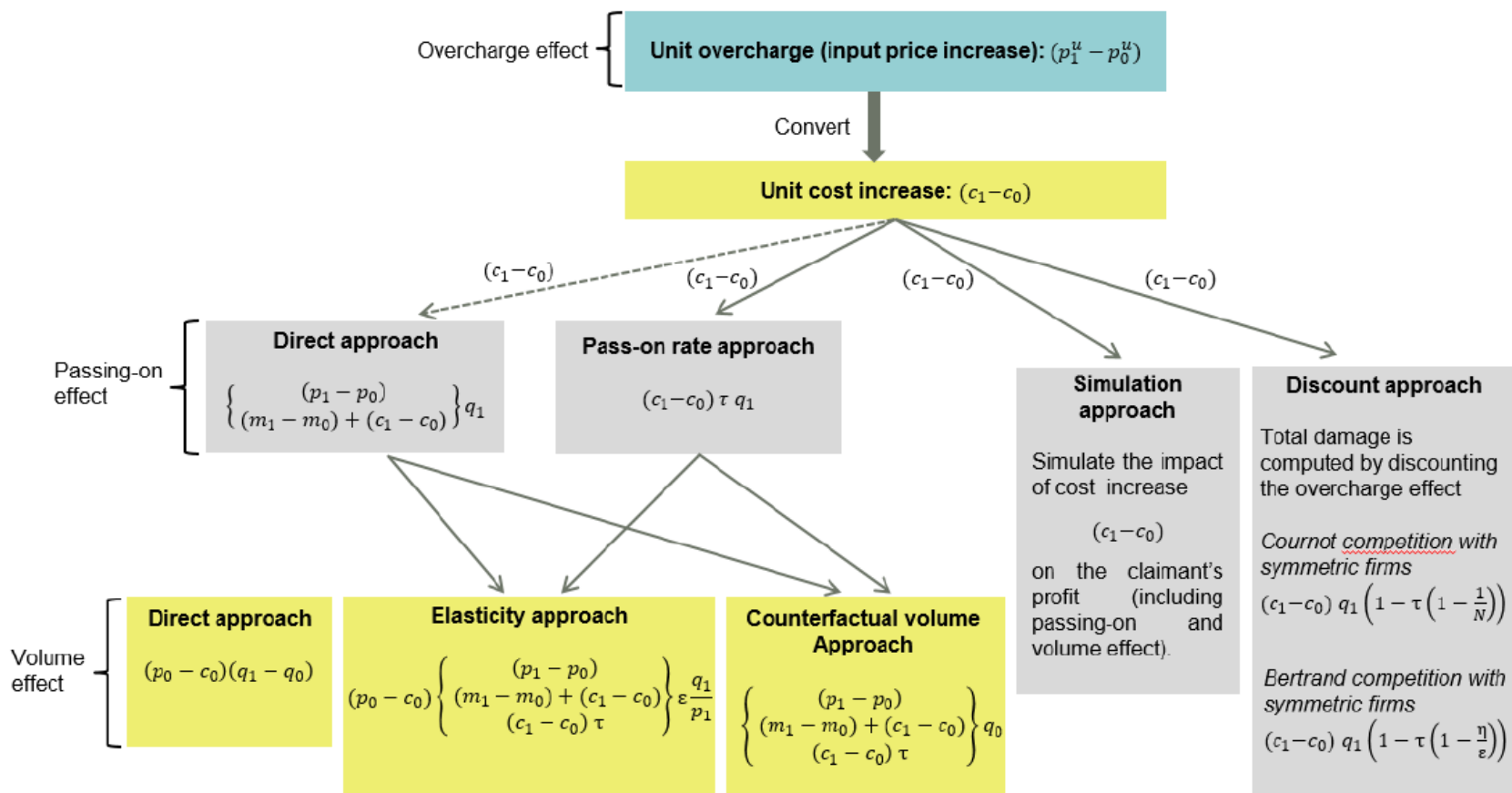
Nepřímí (finální) zákazníci
 $B(+D)$

Sekvenční přístup

- 1. Předražení (plocha A):** $q_1(c_1 - c_0) + (F_1 - F_0)$
- 2. Přenesení (plocha B):** $q_1(p_1 - p_0)$
- 3. Objemový účinek (plocha C):** $(p_0 - c_0)(q_1 - q_0)$

Mapa postupu

Vylučovací jednání

Vylučovací jednání

Jedná se o škodu vzniklou typicky **zneužitím dominance** (např. predátorské ceny), **zakázanou vertikální dohodou** (např. RPM) a **zakázanou horizontální dohodou** (např. bojkot dodavatelů/odběratelů).

Výsledek: **konkurentovi** je uzavírán trh a **zákazník** platí vyšší cenu

Vylučovací jednání - counterfactual

Je potřeba určit jak by se situace na trhu vyvíjela, kdyby nedošlo k porušení soutěžního práva (scénář bez porušení) - např. určit jaká by byla na trhu situace, kdyby dominant nezneužil svoje postavení na trhu.

Vylučovací jednání - újma konkurentům

Vylučovací jednání - újma konkurentům

Ztráta zisku

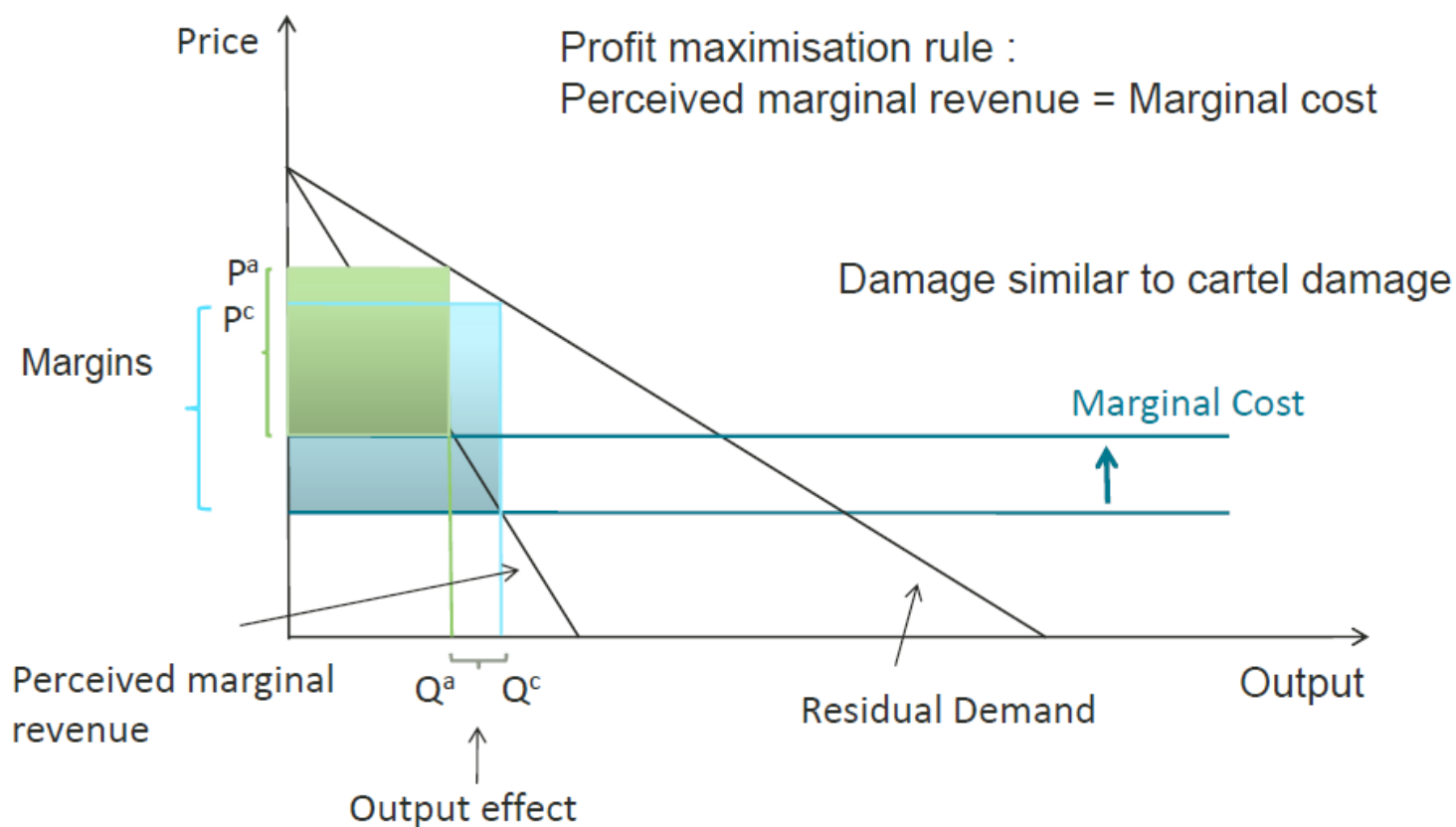
=

odhadnutý zisk ve scénáři bez porušení - pozorovaný zisk

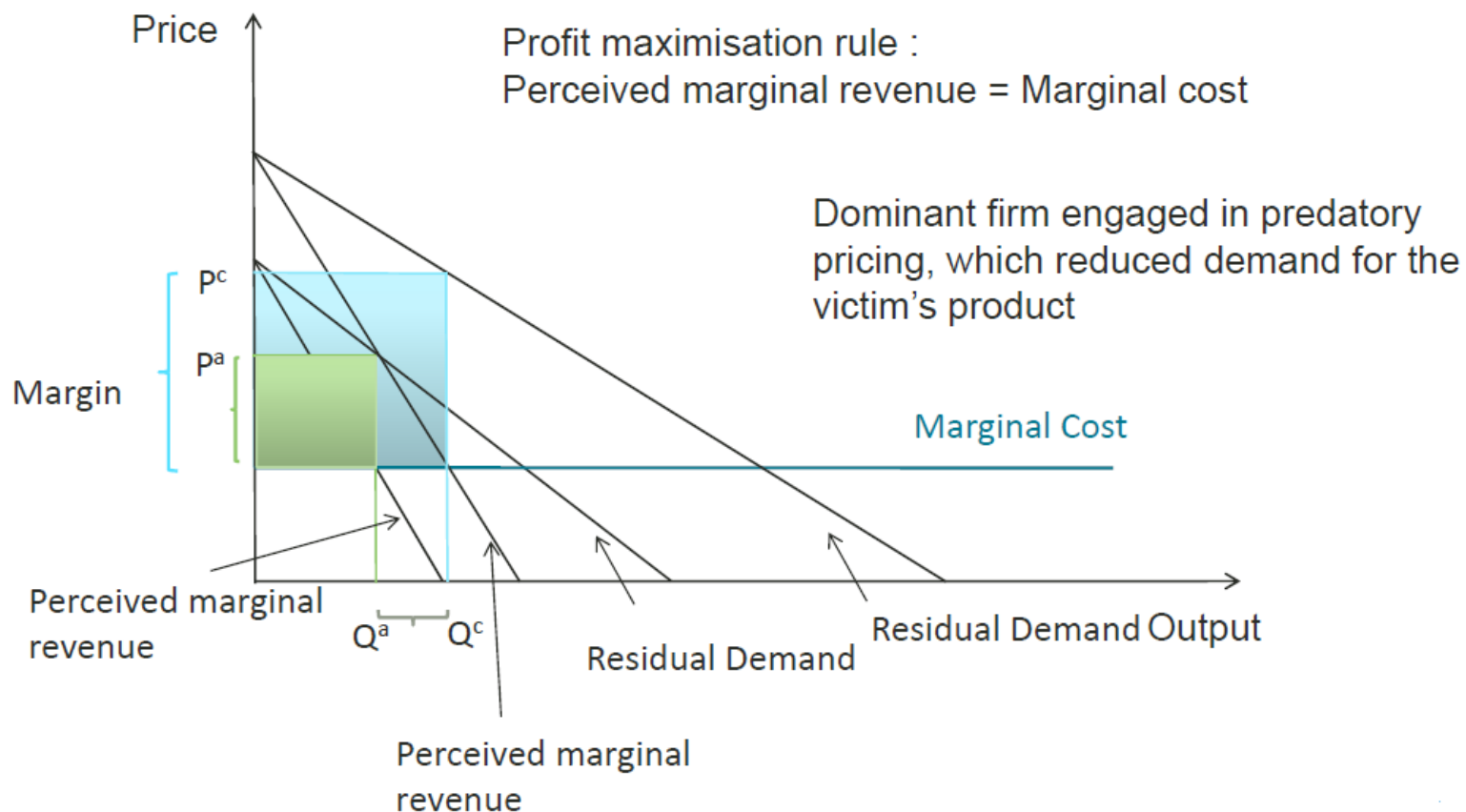
Ztráta zisku může být způsobena:

1. zvýšením nákladů
2. ztrátou příjmů

Vylučovací jednání - zvýšení nákladů

Vylučovací jednání - zvýšení nákladů

Vylučovací jednání - kauzalita

Je potřeba prokázat, že **ztráta zisku je výsledkem vylučovacího jednání** - tj. neexistují jiné faktory, které by vysvětlovaly špatnou výkonnost konkurenta.

Vylučovací jednání - újma zákazníkům

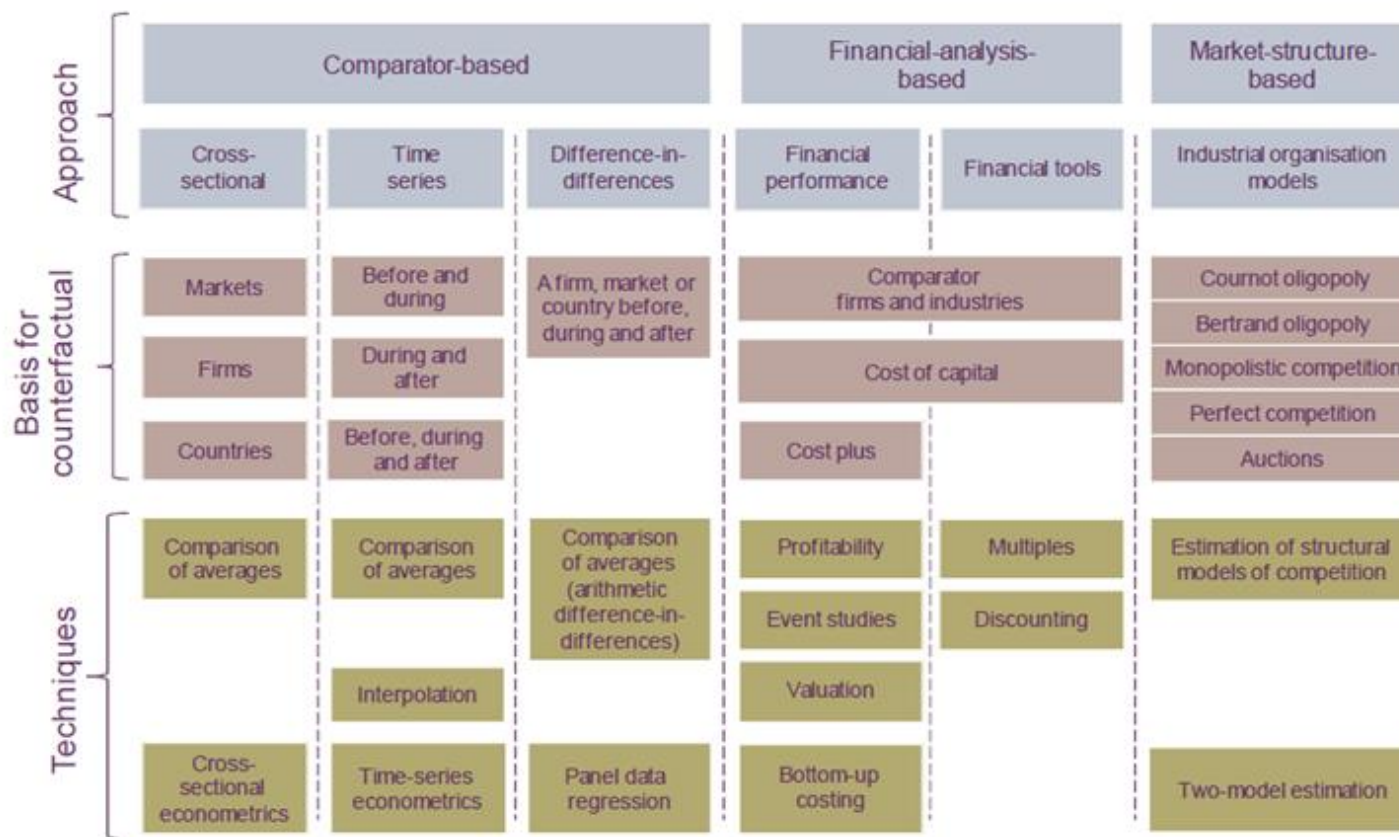
Vylučovací jednání - újma zákazníkům

Výsledkem vylučovacího jednání (např. zneužití dominance) jsou typicky **vyšší ceny pro zákazníky** (rámeč hodnocení viz předražení).

ALE: někteří zákazníci mohou mít v určitých fázích z vylučovacího jednání **naopak prospěch** (např. v případě agresivních cen dominanta či investic na základě exkluzivních dohod).

Přehled metod

Přehled metod

Source: Oxera.

Děkuji za pozornost!

Milan Brouček

milan.broucek@havelholasek.cz

Právníká firma roku
za nejlepší klientké služby
v České republice
(2015, 2016)

Nejúspěšnější kancelář v ČR
a na Slovensku dle počtu
nominací a titulů dosavadních
ročníků soutěže

Klienty nejlépe hodnocená
právníká firma
v České republice
(2010, 2013, 2015)

Právníká firma roku
v České republice
(2011–2012, 2014–2017)

Nejlepší právníká firma
pro fúze a akvizice v ČR
a na Slovensku
(2016)

1. místo v celkovém počtu
realizovaných fúzí a akvizic
v České republice

